

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru a pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za drugo isvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vnaprejem naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petičarje za enkrat 15 vin, za dvakrat 26 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratno oglasje primeren popust. Inserati se sprejemajo do ure 12 jutraj. — Nezaprite reklamacije se poštno preste.

Naši shodi.

Shod na Veržeju.

Grom in strelec sta klicala „Narodni List“ in „Domovina“ zoper napovedan shod. Tržane in okoličane je rotil „za čast trga vneti in delavni (!) junak nemških govorov, naj pridejo na shod in zadavijo Kmečko zvezo. Po pisavi teh listov bi človek moral pričakovati, da bo liberalstvo 6. oktobra v Veržeju obhajalo velikansko zmago, še večjo, kakor je bila tista, ko so Veržejci Kruce v Muro napodili. Pa kaj se zgodi! Iz trga ter bližnje in daljnje okolice se je zbralo nad 300 mož korenjakov, ki so navdušeno pozdravili Kmečko zvezo in njenega načelnika, poslanca Roškarja.

Shod je bil sijajna obsodba politike zlupanih studentov in ljudskih oderuhov. Med množico se je videlo tudi nekaj zagrizenih liberalnih obrazov, ki so pa bili tihi kakor miši. Le nekaj pijancev so najeli, da so med govori nekje na ulici nekaj časa kručili in s tem proslavljali napredno misel. Oglašiti se pa nobeden ni upal, menda si bodo rajši jezo hladili v „Narodnem Listu“ in „Domovini“, odkrite in moške besede ti ljudje itak niso zmogli. Sicer je pa bilo tudi vse tako stvarno, da je nasprotnikom kar sapo zaprlo. Na razne napade v imenovanih listih ne bomo odgovarjali, domači ljudje itak poznajo, koliko je vreden njih pisatelj in koliko dopisi sami. Pustimo žabe regljati in vrane kroatiti, mi gremo naprej, na delo pošteno!

Vreme je bilo toliko prizanesljivo, da so ljudje lahko prišli na shod, šele ko je bil shod končan, se je vilo.

Ker je shod priredila Kmečka zveza, je postavno vodil predsedstvo njen načelnik, g. Roškar, sam, župan trški, g. Seršen, je bil njegov namestnik. Po kratkem pozdravu g. Seršena ml. je državni poslanec Roškar v krepkih besedah poročal, kaj so poslanci Kmečke zveze doslej v državnem zboru ukrenili v zboljšanje kmečkega stanu. Iz tega je ob enem razvidno, po kakšni poti želi Kmečka zveza pomagati kmetom. Razvil je zlasti naslednje točke, o katerih so tudi naši poslanci že vložili predloge: 1. razbremenitev kmečkih posestev, da se kmetu olajša rešitev iz dolgov; 2. preosnova davčne postave; 3. zavarovanje za starost tudi pri kmetih; 4. obvezno zavarovanje zoper ogenj, da ne bomo več pošiljali denarja v tuje države; 5. skrajšanje vojaš-

ke službe na dve leti in dopust ob času najhujšega dela; 6. poddržavljenje notarijata; 7. zvišanje sklada za zboljšanje kmečkih zemljišč; 8. odškodnina od države občinam za prenešeni delokrog; 9. preosnova šolske postave v prilog kmečkim koristim.

G. Roškar sicer ni deželni poslanec našega okraja, vendar kot naš državni poslanec mora porabiti tudi priložnost v deželnem zboru v prid svojim volilem. Zato je tudi, naprošen od občin pri Muri, vložil predlog v deželnem zboru, da se da podpora posestnikom, ki jih je letošnja dolgotrajna povodenj hudo oškodovala.

Za g. poslancem je dobil besedo domači rojak dr. Kovačič, ki je razvijal zlasti tri točke, katere si je Slovenska kmečka zveza zapiskala na svojo zastavo: 1. gospodarsko povzdigniti kmeta; 2. varovati slovensko narodnost in jezik na Sp. Stajerskem, zlasti v šoli in uradih; 3. ohraniti krščansko vero in poštenje v kmečkem ljudstvu, kar je podlaga vsakemu narodu. Pokazal je, da je dolžnost vseh stanov, podpirati Kmečko zvezo v tem njenem delovanju, in kaj je misliti o ljudeh, ki rujejo zoper Kmečko zvezo.

Potem se je izvolil podobor Kmečke zveze za trg, izrekla zaupnica poslancem Kmečke zveze ter sprejela resolucija, naj se čim prej regulira Mura od Radgone do Medžimurja, ker dela leto za letom neizmerno škodo.

Posamezni volilci so potero g. posl. izrazili svoje želje in potrebe ter vprašali za svet v raznih zadevah. Med zborovalci so vzbujali posebno pozornost krepki iljaševski požarniki, ki so prišli na shod v svojih lepih uniformah. Razšli smo se veseli in zadovoljni, nasprotniki pa osramočeni.

Shod na Prihovi.

V nedeljo dne 6. oktobra je imel tukaj g. Pišek zborovanje, na katerem je poročal o svojem delovanju in delovanju Slovenskega kluba. Vkljub deževnemu naliču, ki je razmočil pota in napolnil struge z deročimi hudourniki, se je zbralo čez 100 mož iz prihovske in venčeselske župnije. V enournem govoru je g. poslanec zelo poljudno obrazložil mnoga kmetijska vprašanja, katera bo Slovenski klub skušal ugodno rešiti za kmete. Z napeto pozornostjo so g. poslanca poslušali možje, pritrjevali njegovim besedam in konečno glasno zahvalo izrekli svojemu izbornemu zastopniku.

Za g. poslancem je govoril Potnik iz Sv. Kungote o Kmečki zvezi ter vabil z njemu lastno govornostjo k pristopu. Vsi udeleženci tega shoda so se izrekli za njo, zlasti ker so na Prihovi že mnogi pristopili k tej kmečki armadi, kakor se je Kmečka zveza imenovala na tem zborovanju, katero se je po dveurnem trajanju zaključilo že v mraku.

Shod pri Sv. Kunigundi.

Sijajen je bil minolo nedeljo shod S. K. Z. Navdušenje je bilo velikansko. G. poslanec Pišek je govoril blizu dve uri. Žel je splošno zahvalo in priznanje. G. Potnik je govoril o Kmečki zvezi in vabil k pristopu. Pri nas je S. K. Z. zmagovito prodira.

Shodi v brežiškem okraju.

Preteklo nedeljo je priredil gospod državni poslanec dr. Benkovič dva gospodarska shoda in sicer zjutraj na Dobovi in popoldan na Artičah. Na Dobovi so se zbrali vsi župani in najuglednejši posestniki obširne župnije ter so po obširnih izvajanjih gg. državnega poslanca dr. Benkoviča ter potovalnega učitelja Zadružne zveze v Ljubljani, ustanovili posojilnico Rafajzovko za dobovske župnije. Impozanten je bil popoldanski shod v Artičah, katerega so se udeležili župani in v velikem številu posestniki iz sromeljske, zdolske in artiške župnije ter občine Zakot. Govorila sta gg. dr. Benkovič in potovalni učitelj Zadružne zveze v Ljubljani o raznih gospodarskih vprašanjih, kakor o ustanovitvi Rafajzovke, o zavarovalnicah za živino, o novem vinarskem zakonu, o hipotečnih bankah ter raznih, za brežiški kraj važnih gospodarskih zadevah. Z velikim navdušenjem se je ustanovila posojilnica Rafajzovka za župnije Sromlje, Zdole in Artiče ter občino Zakot; sklenilo se je ob enem prirediti več takih shodov v kratkem v brežiškem okraju.

Osrednjemu odboru S. K. S. Z. v Ljubljani v premislek.

Od dne do dne postaja S. K. S. Z. važnejši kulturni faktor. Življenje se razvija, da je veselje. Kmalu skoro ne bo več vasi, ki ne bi imela svojega izobraževalnega društva. Mladež se čvrsto giblje in

Podlistek.

Nič ni tako skrito, da bi ne bilo očito.

Poslovenil I. V. Listmarek-Gerlovski.

I.

V tem pustem poljskem gnezdu mora biti človeka od samega dolgega časa konec, godrnjal je čvrst ulanec Stefan. Krtačil je ravno svojo rujavo kobilo in žvižgal veselo poskočnico, posebno iz srca mu torej vzdihljaj ni prihajal. Kmalu pa so se mu zopet izvijali vsikliki: Konje krtačiti, jermena snažiti, stražiti, vedno le vaditi se, pes vzemi vso neumnost — če smo le zato vojaki, pač se ne izplača! V štirih tednih že odrinem na dopust, a do sedaj nisem bil še na najmanjši praski, le pri teh bežastih manevrih — sram te bodi, Lidka, in skoro pregoreče je potezal krtačo po stegnu kobile. Ali tudi ti še nisi duhala sovražnega smódnika?

Trab, trab, pripodil se je tuj jezdec na dvorišče. Ulanec so obstali pri svojem delu. Grad Pioskovo je napadla ruska druhal, gospod grof prosil, da mu pošljete oddelek ulancev na pomoč, poročal je ravno navzočemu ritmojstru tuj jezdec na penečem se konju.

Pol eskadrona na konje — naprej, poročnik Prelog vodi, ukazoval je ritmojster, in ni preteklo pet minut, ko je bil oddelek že pripravljen.

Pogladil je ulanec Stefan svojo Lidko in dejal: Glej, konjiček, Bog vendar nekoliko misli na nas,

ko nas na vse zadnje kliče še k majhni praski, seveda le z ruskimi uporniki, kateri se premalo menijo za mejo — hudega ne bo, takle grof se prav kmalu pretrese, pa boljše nekaj kot nič.

Zelo se je motil ulanec Stefan, ko je mislil, da je to kaj malega. Grad Pioskovo je bil v ognju, in razdivjana druhal je vriščoč in kričeč dirjala po grajskih hodnikih in odnašala, kar ji je prišlo v roke.

Taki napadi so se godili večkrat na Ruskem radi nemirov, in dasi je bila Pioskova oddaljena več ur od meje, vendar so se uporniki lahko pripilazili, ker je bil za gradom do meje gosto zaraščen gozd.

V skoku so pridirjali ulanci, s sulicami izganjali upornike iz gorečega gradu.

Tu se začuje z grajskih stopnic sem otroški klic na pomoč. Ulanec Stefan je podil svojega konja okrog, a ogenj in dim sta mu ovirala pogled, toda čul je otroški glas v bližini: Očeta so mi ubili, mater vrgli v ogenj, in mene — o, mene bodo tudi pobili — vojaki, rešite me, rešite me!

Za trenutek se je zdelo ulancu, da vidi pred seboj majhnega dečka v sami srajci, a predno je mogel določno spoznati, zajela ga je na rame bojna sekira, katero jezavihtel nanj neki upornik, zdrsnila od tu na konja, ki se divje vspne in vrže jezdec, kateremu je zajeta roka otrpnila, čez glavo v razvaline.

Dano nalogo srečno dovršili, naznanjal je drugi dan poročnik Prelog, ki je bil tudi lahko ranjen na nogi, ritmojstru. Napadnike smo deloma zajeli, deloma razgnali, grofa in grofinjo je divja dru-

hal, žal, z malim grofom vrekl pobila, še predno smo prišli.

Gospod poročnik, pokorno naznanjam, deček je še živel, poseže vmes ulanec Stefan, katerega so bili vsega opečenega rešili iz razvalin; slišal sem ga vpiti in videl s stopnic skočiti v sami srajci, v istem trenutku pa me je zadela sekira preklicanega Rusa!

In pogledal je na obvezano roko, z drugo pa si je pogladil ostanek brk, ki so še prejšnji dan bile tako orjaške, da bi bil iz njih lahko plel kite, a sedaj vse osmojene.

Niti najmanjšega sledu ni bilo dobiti za dečkom, najbrže so ga nečloveški roparji tudi vrgli v ogenj, oče, mati in dete so mrtvi!

Čudna usoda! Posestvo pride sedaj na grofa Lotarja, temu hode prav prišlo, ker tūci do ušes v dolgovi, pripoveduje ritmojster, majaje z glavo, in ti, Stefan, obrne se naulanca, sedaj si bil pri praski, po kateri te je tako mikalo, a skupil si jo tudi, kaj praviš k temu?

Da, gospod ritmojster, pritegne Stefan, ter si z zdravo roko pogladi osmojene brke. Če gre dekle na ples in ne dobi plesalca, je znamenje, da jo vse zasramuje in vojak, ki ves čas, kar služi, ni bil za kaj drugega, kot za manevre in parade — ta — no, ta ni veliko boljši!

Ti si bedast, smejal se je ritmojster, taka primera!

Bedak sem, bedak tje, vesel bi pa le bil, če bi bil rešil ubogega dečka.

Kajpada, vsakdo bi rad — ubogi deček, ubogi stariši! Kaj poreče nato grof Lotar!

(Dalje prihodnjik.)